

Motion

1979/80:68

av **Blenda Littmarck m. fl.**

med anledning av **propositionen 1979/80:1 om socialtjänsten**

I föreliggande motion kommenteras ett antal av de föreslagna bestämmelserna i socialtjänstlagen samt föreslås vissa ändringar i dessa.

Kontaktman

Enligt propositionen får kontaktperson ej utses mot den enskildes vilja. Vi anser att detta medför risker för att en ung person kommer att beredas vård utanför det egna hemmet i större omfattning än vad som blivit fallet om möjlighet till mindre ingripande åtgärder förelegat.

Väl kan påstås att en fortlöpande tillsyn av den underårige kan vara till gagn för honom och till stöd för föräldrarna endast om den sker i frivilliga former. Härvid måste emellertid beaktas att i de situationer då en sådan tillsyn aktualiseras förhållandena inledningsvis ofta är sådana att erbjudande om frivillig kontaktman avvisas. Erfarenheterna har emellertid visat att en från början negativ attityd kan vändas till insikt om värdet av det stöd och den hjälp en kontaktman kan ge. Det måste även beaktas att t. ex. vid ifrågasatt olämplig behandling av ett barn behov av omedelbar insyn i barnets hemförhållanden kan föreligga utan att förhållandena för den skull är sådana att anledning finns att skilja barnet från hemmet. Möjlighet bör därför finnas att utse kontaktman även mot den unges och hans föräldrars vilja. En annan ordning skulle innebära att socialnämnden, sedan erbjuden hjälp avvisats, skulle sakna formell möjlighet att i ett fortsatt behandlingsarbete söka vinna den enskildes förståelse för värdet av den erbjudna hjälpen.

Visserligen skall, som utredningen framhållit, straffrättskipningens behov av kontroll inte tillgodoses inom socialtjänsten. Det kan emellertid inte bestridas att socialtjänstens möjligheter att besluta om tillsyn även mot den enskildes vilja kan vara en väsentlig förutsättning för tillämpningen av bestämmelserna om åtalsunderlåtelse och vid bestämmande av påföljd för brott.

Vi finner främst av skäl som här anförts att socialnämnden bör kunna förordna kontaktperson för den unge, även om samtycke härtill inte föreligger.

Samtycke till utredningsåtgärden?

Skall alltid den enskildes samtycke begäras när socialnämnden vill ta kontakt med t. ex. arbetsförmedlingen? Vi anser det tveksamt om rätt till

bistånd skall föreligga om en klient förvägrar socialtjänstemannen att kontakta arbetsförmedlingen om ett lämpligt arbete. Det är för övrigt ingenting som säger att socialtjänstemannen i fall som detta behöver röja klientens identitet. Föreligger ett lämpligt arbete för en person i klientens ålder och med hans utbildning kan klienten själv gå till arbetsförmedlingen och söka det sedan socialnämnden hört sig för.

Äldreomsorg

Enligt 18 § skall socialnämnden verka för att "äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt". Vi anser det väsentligt att paragrafen kompletteras med tillägget "i första hand i sitt eget hem".

I 19 § talas om "gemensam service (servicehus)". Föredragande statsrådet anför: "Strävan bör vara att successivt övergå från den helinackordering som erbjuds vid ålderdomshemmen till ett boende med mer individuellt anpassad service." Vi delar inte uppfattningen att en vårdform motsvarande ålderdomshemmen successivt skall försvinna. Med en utbyggd hemservice och hemsjukvård kan fler äldre stanna kvar i sina egna hem betydligt längre än nu, särskilt om socialtjänsten medverkar till en upprustning och/eller anpassning av bostäderna till rörelsehinder o. d. När alla möjligheter uttömts och kvarvaro i hemmet inte längre är praktiskt möjligt blir – om inte en mellanform finns – långvården den återstående möjligheten. För att undvika detta bör ålderdomshem med helinackordering finnas kvar. Verksamheten bör utformas så att frihet och självbestämmande säkras. Kostnaden för service skall finansieras med statsbidrag på samma sätt som hemtjänsten och byggnadskostnaderna på samma sätt som övriga servicehus. Satsningarna bör alltså huvudsakligen inriktas på hjälp i det egna hemmet och på en modern form av ålderdomshem med helinackordering.

Andra stycket i 19 § bör alltså få följande lydelse: "För äldre människor – – (servicehus) och ålderdomshem."

Handikappade

Propositionen behandlar inte det främst för rörelsehindrade allt överskuggande problemet om boendeservice så utförligt som varit önskvärt. Även om detta kan antas ingå i ramlagen behöver kommunerna stöd för en planering som omfattar byggande av boendeserviceenheter i nya bostadsområden och i saneringshus, med koppling till en socialjour som ger service för sådana göromål som den rörelsehindrade inte själv kan utföra. Denna service bör utformas så att den kan ersätta boende på institution. Paragrafen bör kompletteras så att det framgår att man i första hand skall eftersträva att den enskilde får bo i eget hem och där får det särskilda stöd han behöver.

Ersättningsskyldighet

Innebörden i specialmotiveringen till denna paragraf ”att bestämmelserna i AFL uppmärksammas” är oklar, liksom paragrafen i sin helhet. Vi anser det tveksamt att generellt undantag från kostnadsansvar görs för enskild vuxen vårdtagare, medan däremot föräldrar alltid blir ersättningsskyldiga för underårigs kostnader.

Uppgifter till taxeringsmyndighet

Syftet med denna paragraf är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna. Man har emellertid förbisett behovet av upplysning från socialtjänsten i enskilda fall om utgivet socialbidrag vid taxering, även om socialbidraget förblir obeskattat.

Uppgift om utbetalda socialbidrag i enskilda fall bör på begäran kunna utlämnas till skattemyndigheterna för att bl. a. underlätta myndighetens bedömningar vid framställning om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Hemställan

Med stöd av vad som anförts i motionen hemställs
att riksdagen beslutar anta de förslag till ändringar i förslaget till lag
om socialtjänst som förordats i motionen.

Stockholm den 16 oktober 1979

BLENDA LITTMARCK (m)

MÅRTEN WERNER (m)

GULLAN LINDBLAD (m)

GÖREL BOHLIN (m)

SIRI HÄGGMARK (m)

ANITA BRÅKENHJELM (m)